

NAFAS OLIH TIZIMI KASALLIKLARI BILAN OG'RIGAN BOLALARNI PARVARISH QILISH VA KUZATISH

Ochilova Nilufar Komilovna,
Nomozova Kumish Asliddin qizi,
Mirmuxamedova Gulshan Abbosovna,
Abdurasulova Gulchehra Usmonovna.
Samarqand Abu Ali ibn Sino nomidagi
jamoat salomatligi texnikumi o'qituvchilari

Annotatsiya:

Ushbu maqolada nafas olish tizimi kasalliklari bilan og'rigan bolalarni parvarish qilish va birinchi yordam ko'rsatish to'g'risida fikr mulohazalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Ingalyasion usul, tumov, yo'tal, balg'am, gorchichniklar, oksigenoterapiya, zotiljam, kislorodli ballonlar orqali.

CARE AND MONITORING OF CHILDREN WITH DISEASES OF THE RESPIRATORY SYSTEM

Abstract:

This article provides an overview of care and first aid for children with respiratory illnesses.

Keywords: Inhalation method, flu, cough, sputum, mustard, oxygen therapy, zotiljam, through oxygen cylinders.

Bolalarda nafas olish organlari kasalliklari birinchi o'rinda turadi. Nafas olish organlari kasalligini davolashda bola parvarishini tashkil qilish juda muhim o'rin tutadi. Kasalxonaga bemorlarni qabul qilganda palatalarni bir vaqtda to'latish prinsipiga amal qilish kerak. Chaqaloqlarni va ko'krak yoshidagi bolalarni iloji boricha 1 yoki 2 koykali boks yoki yarim bokslarga yotqizish kerak. Palatada doim

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th December, 2024

toza havo bo'lishi va harorat 18-20°C bo'lishi lozim. Bolalarda zotiljam kasalligi ko'proq uchraydi. Bu kasallikda bolani boshini balandroq qilib yoki yarim o'tirgan holatda yotqizish kerak. Holatni tez- tez o'zgartirib turish, chaqoloqlarni tez- tez qo'lga olish kerak.

Bolaning o'rni qulay, toza issiq bo'lishi kerak, tanani siquvchi kiyimlarni yechish, og'ir adyolni olib tashlash kerak. Palatalarni har kuni ho'llab artib turilishi kerak. Karavot qulay, bosh tomoni baland qilib ko'tarilgan bo'lishi kerak.

Nafas olish organlari kasalliklarining asosiy belgilari.

Tumov- nafas olish organlari kasalliklarining asosiy belgisidir. Nafas olishga va bolani ko'krak suti bilan oziqlantirishga halaqit beradi. Burunni tozalash quyidagicha amalga oshiriladi: hamshira qattiq shimarilgan paxtani vazelin moyiga yoki gliserin va boshqa moyli eritmaga botiradi, so'ng burun yo'lga tiqiladi. Burun yo'llarini tozalab bo'lib, bola boshini orqaga qilib yotqiziladi va chap qo'li bilan burun qanotlarini ushlab turib har bir burun yo'lga dori tomiziladi.

Yo'tal. Nafas olish a'zolarinig kasalliklarida ko'proq uchraydigan simptom yo'taldir. U quruq va ho'l bo'lishi mumkin. Quruq yo'talda holatga qarab tinchlantiruvchi vositalar qo'llaniladi. Bemorni tinchlantirish lozim. Unga qulay sharoit yaratish kerak. Bemorni o'tirgan yoki yarim o'tirgan holda joylashtirilsa u tinchlanishi osonroq kechadi. Quruq yo'talda bolani ahvolini chalg'ituvchi vositalar: xantallar, bankalar, oyoqqa issiq xantalli vannalar qo'yish qo'llaniladi. Yo'talni pasaytirish uchun bemorni adyol yordamida o'rash, borjom suvi, sutga asal qo'shib berish, malinali choy berish kerak.

Balg'am. Ho'l yo'talda balg'am ajraladi. Hamshira balg'amni rangini, miqdorini, hidini, tarkibini kuzatishi kerak. Agar balg'am ajralishi qiyin bo'lsa balg'am yumshatuvchi vositalar berish kerak. Balg'amni oson ajralishi uchun bemorga qulay sharoit yaratish zarur – bu drenaj holat deb ataladi. O'pkaning bir tomoni shamollasa boshqa taraf bilan yonboshlab yotqiziladi. Drenaj bir kunda 30 daqiqadan 2-3 marta o'tkaziladi. Bemor balg'amni og'zi yopiladigan maxsus idishlarga tuflashi kerak.

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th December, 2024

O'tkir nafas yetishmasligi. Asosiy belgilari bo'g'ilish, burun qanotlarini kengayishi, taxikardiya, burunlab uchburchaginig sianozi. Bo'g'ilish – bu nafas ritmini, bir xilligini, chuqurligini o'zgarishi. Bo'g'ilishda havo yetishmasli seziladi, buning oqibatida esa tez -tez va chuqurroq nafas olishga harakat qilinadi. Bemor bo'g'iladi, og'zini ochib tez - tez nafas oladi.

Birinchi yordam ko'rsatish quyidagilardan iborat.

- Nafas yo'llarini sxilliqlikdan tozalash (rezinali ballon yordamida)
 - Bemorni boshini yuqori qilib yotqizish kerak, bu o'pkaga havo kirishini va nafas yo'llarini o'tkazuvchanligini oshiradi.
 - Tez-tez holatni o'zgartirish, bolani ko'proq qo'lga olish.
 - Toza havo kirishini ta'minlash, kislorod berishni tashkil qilish.
 - Shifokor tomonidan belgilangan chalg'ituvchi choralar (gorchichniklar) qo'llash.
- Bolalarga kislorod berish usullari.

Oksigenoterapiya - kislorodni davo maqsadida qo'llashdir. Kuchli gipoksiyaga qarshi asosiy chora bu ingalyasiya oksigenoterapiya hisoblanadi. Bolaga kislorod berishning bir qancha usullari mavjud:

- Kislorod yuborishni ingalyasion usuli
- Maxsus niqoblar orqali, -Burun kateterlari orqali
- Kislorod palatkasi DKP-1 orqali -Kislorodli ballonlar orqali.

Ingalyasion usulda kislorod berishdan oldin nafas yo'llarining yaxshi o'tkazuvchanligiga, ularda balg'am yoki qusuq massalari yig'ilib qolmaganligiga ishonch hosil qilish kerak. Eng samarali usul bu kislorod palatkasi orqali berishdir. Bu usul kislorodni dozalash imkoniyatiga ega va bolani harakatini chegaralab qo'ymaydi.

Kislorodni burun kateteri yoki varonka yordamida berish o'z o'rnini yo'qotmagan, lekin bu usullarda o'pkaga kislorodning faqat bir qismigina o'tadi.

Kislorodni ko'p miqdorda o'tishi esa nafas yo'llarining sxilliqlik qavatini qurishiga va qichishiga olib keladi.

Kislorodli ballonlar saqlanadigan joyda chekish qat'iyan man qilinadi.

Nafas sistemasi bilan og'rigan bemorlarni ovqat va suv ichish rejimi Og'ir kasallik vaqtida bir kunlik ovqat tarkibini va bir marta ovqatlantirish tarkibini bemorning

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th December, 2024

holatiga qarab kamaytiriladi. Yengil va oʻrtacha kechadigan zotiljam paytida parhez oʻzgartirilmaydi. Lekin zotiljamning ogʻir hollarida esa ikki uch kuncha ovqat rejimi 25-30 % kamaytiriladi. Zotiljamning eng ogʻir bosqichida katta yoshli bolalarga yengil ovqatlar shoʻrvalar, qaynatmalar, kisellar, 10 % boʻtqa beriladi. Ovqat ratsioniga asosan vitamin tutuvchi mahsulotlarni kiritiladi (mevali sharbatlar yangi uzilgan mevalar, shipovnik nastoykasi). Bola zotiljam kasalligida koʻp suv yoʻqotadi ter bilan, tez nafas olish bilan. Shuning uchun bu kasallikda suv balansini toʻgʻri yoʻlga qoʻyish kerak. Bir yoshgacha boʻlgan bolalarga har bir kg. ogʻirligiga 150 ml, katta yoshdagilarga esa 100-120ml har bir kg. ogʻirligiga suyuqlik isteʼmol qilishlari lozim.

Nafas toʻxtaganda shifokor kelgunga qadar birinchi yordam berish

Avvalambor, bemor boshini toʻgʻrilab yotqizish kerak, yaʼni boshini orqaga tashlash suʼniy nafas oldirishda samaradorlikka erishishni asosiy shartidir. Til ildizi va hiqildoq qopqogʻi oldinga siljiydi va hiqildoqqa havo kirishi uchun yoʻl ochiladi. Doka, dasturmolcha yoki bemorning koʻylagini yoqasini olib koʻrsatish barmogʻiga oʻrab, ogʻiz va burunni shilliq moddadan tozalab shundan keyingina sunʼiy nafas oldirish boshlanadi. Sunʼiy nafas oldirish faqat mustaqil nafas toʻxtaganda emas, balki uning ogʻir buzilishlarida, ayniqsa predagonal va agonal holatlarda ham qoʻllaniladi.

Suniy nafas oldirish faqat mustaqil nafas toʻxtaganda emas, balki uning ogʻir buzilishlarida, ayniqsa predagonal va agonal holatlarda ham qoʻllaniladi. Sunʼiy nafas oldirishni ikki xil usuli bor. Ogʻizdan –ogʻizga va ogʻizdan - burunga.

«Ogʻizdan - ogʻizga» sunʼiy nafas oldirish. Tibbiy xodim bemorning yonida joylashadi, bir qoʻli bilan bemorni burnini qisadi, ikkinchi qoʻl bilan iyagidan ushlab, ogʻzini bir oz ochadi. Tibbiy xodim chuqur nafas oladi va oʻz lablarini bolani ogʻziga bosib, chuqur nafas chiqaradi. Effekti nafas oldirishda nafas berganda koʻkrak qafasini koʻtarilgani bilinadi. Agar bu hol boʻlmasa nafas yoʻllarini oʻtkazuvchanligini oshirish kerak. Buning uchun kasalni engagi koʻtariladi yoki bemorning ogʻziga ogʻizni yanada jipslashtirmoq kerak. Agar oshqozonga havo kirib qolsa, buni oshqazon osti sohasini qoʻl bilan bosib chiqarib

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th December, 2024

yuboriladi. Agar bemorning jag'i va tishlari qattiq siqilgan bo'lsa, ko'rsatish barmoq bilan pastgi jag' burchagini ushlab uni oldinga tortish shart.

«Og'izdan - burunga» nafas oldirish -ham anologik tarzda o'tkaziladi, bunda bemorning og'zini kaft bilan yopib yoki pastki labni yuqorgi labga jipslashtiriladi. Yordam beruvchi chuqur nafas oladi, o'zining lablari bilan bemorni burniga tutadi va nafas yuboradi. Ko'krak qafasi kengayganda havo yuborish to'xtatiladi. Sun'iy nafas oldirish bemor o'zi mustaqil nafas olgunga qadar amalga oshiriladi.

Xulosa qilib aytganda Nafas olish tizimi kasalliklari bilan og'rigan bolalarni parvarish qilish va kuzatish alohida e'tibor va bilim talab qiladi. Bunday kasalliklar ko'pincha bolalarda nafas olish qiyinchiliklari, yo'tal, nafas qisilishi va boshqa simptomlar bilan namoyon bo'ladi. Ushbu bolalar uchun parvarish qilishda quyidagi jihatlarga e'tibor qaratish muhimdir:

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.Халматова Б.Т., Охунов А.О., Каримов М.Ш. и др. Введение в клинику, Учебник. Ташкент. 2019 г.
- 2.Исаева Л.А Детские болезни, 1994.
3. Севастьянова Н.Г. «Сестринское дело в педиатрии». Учебное пособие. 2 том. – М.: ФГОУ «ВУНМЦ Росздрава», 2008.
4. Учебно-методические пособия АМК: «Манипуляции в детской практике», «Синдромная патология в педиатрии».

Internet saytlar:

1. www.ziynet.uz
2. www.medlincs.ru
3. www.medbook.ru
4. <http://www.labirint.ru/books/570674>